

ЗАКОН

О НАКНАДИ ШТЕТЕ УЧИЊЕНЕ ЗЛОНАМЕРНОМ ПАЉЕВИНОМ И НАМЕРНИМ ПРОТИВЗАКОНИМ ПОНИШТАЈЕМ СТВАРИ

од 20. марта, 1892. год., са изменама и допунама од
23. децембра, 1903. год.

Чл. 1. — Сваку штету учињену злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем необезбеђених ствари, као и крађом: стоке, земљоделских алата, хране (људске и сточке), воћа, живине, кошница и пољских ограда, у атару сеоске општине и пољским имању варошких општина, дужна је оштећеном, на његов захтев, да накнади она општина, у атару које је кажњиво дело извршено, ако се кривац не ухвати у року од 30 дана, од кад је иследна државна власт извештена о извршењу кривичног дела; а ако је кривац

ухваћен, па накнада штете од њега не може да се изврши, онда накнаду плаћа општина, из које је кривац.

Прво на накнаду штете, по крађама, застарева, ако се оштећени у року од 5 дана не пријави општинском суду, да му је учињена.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 2. — Ако се између две или више општине породи распра о месту, где је ово дело учињено, накнада ће се оштећеном платити из касе свију тих општина подједнако, а доцније сви плаћени делови ставиће се на терет оној општини, која се у смислу члана 7. Закона о општинама огласи за одговорну.

Види чл. 7. Зак. о општинама.

Чл. 3. — Штета се свака процењује преко вештака и исплаћује у новцу.

Види §§. 253.—257. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 4. — У свима питањима ове накнаде сваку општину представља и заступа њен заступник, изабран у смислу тач. 6. чл. 70. За-

кона о општинама, а где њега нема, председник општинског суда (чл. 26. Зак. о општинама).

Види чл. 26. и 70. Зак. о општин.

Чл. 5. — Штету оцењују на лицу места под руковођењем иследне државне власти три вештака, који се заједно са замењеницима бирају по пропису §. 251. Закона о поступку судском у грађанским парницама.

Једног од тих вештака бира оштећеним другог заступник општине, а оба вештака бирају трећег.

Види §. 251. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 6. — У случају Чл. 2. овог Закона, све општине преко свог заступника бирају заједнички једнога вештака. На случај, да се не могу сложити у избору, онда ће га изабрати иследна власт.

Чл. 7. — Ако једна страна не хтедне изабрати вештака, изабраће га иследна власт, пазећи на лица, која су оштећени помињали (§. 248. Грађ. Судског Поступка.).

Изосталог вештака заступа у раду његов заменика.

Види §. 248. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 8. — Ако се штета не може посредством вештака определити, онда ће количину штете оштећени заклетвом определити, која ће се извршити од свештеника у присуству иследне државне власти.

Чл. 9. — Првостепени Суд има право умерити оштету, коју је оштећени заклетвом определио, ако одговорна општина наведе разлоге, да је иста претерана.

Чл. 10. — За оцењивање штете важе у свему прописи §§. 253.—257. Грађ. Судског Поступка закључно.

Види §§. 253.—257. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 11. — Иследна државна власт заклеће вештаке пре извршеног вештачења, према пропису §§. 253. до 259. Грађ. Судског Поступка.

Види §§. 253.—259. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 12. — Одговорна општина плаћа вештаку на име дијурне три динара дневно.

Чл. 13. — За двадесет дана, од дана протеклог рока, одређеног чланом 1. на захтев оштећеног, дужна је иследна државна власт дело извидити и акта предати првостепеном суду на пресуђење.

Чл. 14. — Оштећени положиће заклетву да му је учињена злонамерна паљевина, крађа и поништај ствари. Заклетву ће извршити свештеник у присуству иследне државне власти. Заклетва за паљевину и поништај ствари гласи: „Заклињем се јединим Богом и свим оним, што ми је по закону најсветије, и на овом свету најмилије, да нисам злонамерно извршио паљевину или намерно поништио ствари, нити сам на то другога наговорио, и да не знам, ко ми је ову паљевину и поништај ствари учињено; и како право казао и заклео се, тако ми Бог помогао и овога и онога света. Амин.“

Заклетва пак за крађе гласи овако: „Заклињем се јединим Богом и свим оним, што ми је по мом закону најсветије и на овом свету најмилије, да ми је крађа учињена, да нисам на то другога наговорио, нити знам, ко ми је

исту учинио, и како право казао и заклео се, тако ми Бог помогао и овога и онога света Амин.“

Ако оштећени на први позив иследне државне власти изјави, да се неће клети, нема права тражити накнаду штете од општине.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 15. — Заклетва оштећеног потпун је доказ, да су: паљевина, крађе и поништај ствари злонамерно извршени, осим ако увиђај иследне државне власти, чињен на лицу места, где је дело извршено или сведоци под заклетвом испитани, код иследне државне власти, противно не доказује.

Но ако је оштећени пресудом судском лишен грађанске части, или је под полицијским надзором, под стечиштем или старатељством онда не може заклетву као доказ употребити.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 16. — Испит сведока саопштиће иследна државна власт обема странама, да своје примедбе даду. Лица које стоје у односима

прописаним у §§. 210., 211., 212. и 215. Грађ. Суд. Пост. према оштећеном, изузимају се од сведочења.

Види §§. 210.—212. и 215. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 17. — Ако избор вештака, оцена штете, рад иследне власти није извршен по овоме Закону, учиниће првостепени суд своје примедбе, по којима је иследна државна власт дужна у свему поступити и понова акта вратити првостепеном суду на пресуђење у року одређеном чланом 11. овог Закона. Првостепени суд донеће пресуду без присуства парничних страна, којом ће досудити оштећеном од одговорне стране две трећине од процене штете, или ће га од тражења исте као незаконитог одбити. Ова је пресуда одмах извршна.

Пресуду дужан је првостепени суд за пет дана, од дана пријема акта од иследне државне власти, донети и послати надлежној власти; а за других пет дана дужна је надлежна власт предати пресуду обема странама.

Чл. 18. — При спроводу акта првостепе-

мом суду иследна државна власт наплатиће три динара таксе од одговорне општине и на акта утиснути за судски рад.

Чл. 19. — Одговорна општина и оштећени могу се за накнаду штете наравнати код општинског суда (§ 6. Грађ. Суд. Поступка).

Види §. 6. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 20. — Оштећени поднеће пресуду или поравнање извршној државној власти, која је, за три месеца од дана пријема, дужна наплату пзвршити од одговорне општине, — осуђе-ног лица, сходно чл. 3. овог Закона и пре-дати оштећеном.

Општинске и државне органе власти ка-зниће надзорна власт од 30 до 60 динара нов-чано у корист државне касе, на тужбу оште-ћеног, кад пресуду или поравнање не изврше у горњем року и оштећеном не предаду до-суђену штету.

По чл. 20. Зак о накнади штете учи-њене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари, оште-ћени ради извршења пресуде или порав-

нања има да се обрати извршној држав-ној власти и од пријема пресуде од стране ове власти тече и тромесечни рок, по и-стеку кога би оштећени, ако у потражи-вању не би био измирен, могао обезбе-ђење да тражи. — О. о. 7. септембра, 1905. год., Бр. 8441.

Ни једном одредбом Закона о на-кнади штете учињене злонамерном паље-вином и намерним противзаконим пони-штајем ствари, није одузето оштећеном право, да може обезбедити своје потра-живање према одговорној општини по извршној пресуди или поравњењу. По томе, у недостатку друкчијих специјалних законских одредаба овде важе одредбе Грађанског Законика и Закона о Грађан. Суд. Поступку, а по њима у опште оште-ћени и има права да се обезбеђује пошто испуни законске услове. Што се самог времена обезбеђења тиче, са обзиром на прописе поменутог Закона о накнади као специјалног, има се узети да оштећени може да тражи код суда обезбеђење само по устеку тромесечног рока који је чла-ном 20. одређен. Ово ограничење рока умесно је и оправдано с тога разлога, — што по чл. 22. истог Закона и оп-штини припада право да само у истом — тромесечном року оштету наплати од

грађана разрезом по главама. Кад се дакле рокови чл. 20. и 22. као истоветни поклапају, онда се по Закону не може узети да општина није испунила на време своју обавезу, ако тај Законом одређени рок није прошао. Противним поступањем изгубило би важност благодејање рока из чл. 22. и општине би биле изложене неприлици, да под теретом стављених од безбеда исплаћују оштету одмах, дакле пре одређеног рока. Поред јасног циља, да се ујемченом одговорношћу општине за накнаду сачува приватна својина од злонамерне паљевине и противзаконног поништаја ствари, у поменутом Закону довољно је означена још и намера, да се тужилац обештети у што краћем року. Зато се обвеза општине као осуђене стране, да измири оштећенога у одређеном року, не може одлагати са повредом прописа о томе у чл. 20. и 22. ни у ком случају, било да општина у том року прирезом наплати досуђену суму или не. На основу свега изложеног, јасно је, да по Закону о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконним поништајем ствари оштећени има право да пресудом (или поравнањем) досуђену накнаду штете, причињене па-

љевином или поништајем ствари, предвиђеним Законом о Грађан. Суд. Поступку, али само по истеку тромесечног рока, одређеног чланом 20. Закона о накнади. — Нач. о. о. с. 8. јуна, 1898., Бр. 5215.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 20. а. — За кривоклетство оштећеног из Чл. 14. овог Закона надлежан је поротни суд оног округа, у ком је заклетва положена. Поротни суд саставља се и суди по Закону о пороти.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 21. — Ако кривац, ухваћен у року одређеном Чл. 1., буде осуђен, па се наплата из његове имовине по пресуди судској или паравнању не може да изврши због немаштине према уверењу надлежне власти, онда ће оштећени извршење пресуде или поравнања тражити од општине из које је кривац.

На случај да кривац буде ослобођен од

иследне власти или суда, оштећени има права тражити накнаду штете од општине у којој је дело учињено.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 22. — Суд одговорне општине у споразуму са одбором, досуђену штету руспоређује на поједине грађане своје општине по пореским главама и наплаћује у року, који је означен у предњем члану.

Чл. 23. — Одговорна општина плаћа таксу за вештачење прописану Законом о таксама, дијурну иследној власти и све остале трошкове.

Чл. 24. — Оштећеном застарева право на накнаду штете од одговорне општине, ако исту није тражио за два месеца, од дана, кад му је штета причињена; а само у случајевима предвиђеним у члану 21. застарева за два месеца, од дана кад оштећени добије решење од надлежне власти, да се осуда по пресуди нема откуд да наплати од осуђеног; или од дана од кад се оштећеном саопшти решење или пресуда којом се кривац ослобођава.

Чл. 25. — Кад се кривац доцније пронађе, суд ће га поред казне осудити да врати општини досуђену накнаду штете у новцу заједно са интересом 10% годишње, рачунајући од дана кад је општина оштету платила оштећеном, као и све трошкове учињене око извиђања и пресуђења. Наплаћена штета вратиће се грађанима осуђене општине, колико је од кога наплаћено заједно са припадајућим интересом.

Чл. 26. — Овај Закон ступа у живот...

